

การจัดการความหลากหลายในองค์การ เพื่อเตรียมความพร้อม
สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
Diversity Management in Organization for the ASEAN
Economic Community Readiness Preparing

ณัชชามน เปรมปลื้ม¹

บทคัดย่อ

การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนถือได้ว่าเป็นประเด็นที่จำเป็น และต้องให้ความสำคัญเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้น ยุทธวิธีหนึ่งที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมคือ การจัดการความหลากหลายองค์การภายในประเทศให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับมหาวิทยาลัย ที่เป็นองค์การที่มีบทบาทที่สำคัญ ถือได้ว่าเป็นพลังที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ

ดังนั้น บทความนี้จะนำเสนอการวิเคราะห์ความหลากหลายในองค์การของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งทั้งในด้านจุดอ่อน แนวทางแก้ไข จุดแข็ง และแนวทางพัฒนาบนหลักการการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้วยยุทธวิธีจัดการความหลากหลายในองค์การ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

¹อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และนักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

และประสิทธิผลต่อองค์การ อันจะนำไปสู่การพัฒนาความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติได้ในที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการความหลากหลาย การเตรียมความพร้อม AEC

Abstract

The readiness preparing of Thailand for AEC entering, that is the necessary point and give precedence to prepare the situation. That will be changing and occurring definitely. One of the important tactics for the readiness preparing is the diversity management in organization in Thailand, especially the university. That is the organization which plays the important role that is held to be the important driven power for the Thailand.

This article showed the analysis of the case study, the weakness, the solution, the strength, and the development based on the human resource management by using diversity management tactic for effectiveness and efficiency in the organization, finally that bring to the development for the progression in the country

Keywords: Diversity management, Readiness Preparing for the AEC

บทนำ

ประเทศไทยกำลังย่างก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือ AEC ซึ่งจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรี อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม

การเมือง และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบุคคลและองค์การ เนื่องมาจากความแตกต่าง และความหลากหลายต่างของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม รูปแบบวิถีชีวิต

ดังนั้น ยุทธวิธีหนึ่งที่สำคัญในการเตรียมความพร้อม คือ การจัดการ ความหลากหลายภายในประเทศ เพราะถ้าเราประสบความสำเร็จในการจัดการ ความหลากหลายภายในประเทศได้แล้ว ก็จะทำให้การจัดการกับความแตกต่าง ในความหลากหลายในระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันก็จะประสบความสำเร็จได้ไม่ยาก อันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ทั้งด้านการเมือง และความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคม และวัฒนธรรม รวมถึงเรื่องอื่น ๆ ะหว่างกัน ได้ด้วยดี

มหาวิทยาลัยมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการเน้นการฝึกฝนเพื่อให้ความสามารถในการทำงาน ความสนใจพิเศษควรจะมีไว้ให้แก่การศึกษาและการฝึกฝน อย่างต่อเนื่อง คงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งถ้ามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนให้วิธีการปฏิบัติงานของตนใหม่อยู่เสมอ เพื่อที่สนองตอบต่อเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (พรชูลี อาชวอำรุง, 2544) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังเป็นศูนย์รวมของบุคลากรที่มีความหลากหลายของความรู้ ความสามารถ ทักษะและอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืนอีกด้วย ดังนั้นบทบาทความนี้จึงขอนำเสนอบทวิเคราะห์ จุดอ่อน แนวทางแก้ไข จุดแข็ง และแนวทางพัฒนาความหลากหลายกรณีศึกษาในองค์การ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

บริบททั่วไปขององค์การ

ความเป็นมา

องค์การในกรณีศึกษาครั้งนี้ เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง โดยมีการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้มีโอกาสศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเพื่อ

พัฒนากำลังคนให้มีความรู้ความสามารถควบคู่กับการมีคุณธรรม จรรยาบรรณ ในวิชาเรียน และดำรงตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ โดยได้ดำเนินงาน ตามภารกิจหลักในฐานะสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วยภารกิจ ด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ดังนั้นจากการศึกษาข้อมูลบริบททั่วไป นโยบายและแผนต่าง ๆ รวมทั้ง ข้อมูลการปฏิบัติงานของอาจารย์ พบว่า มีมิติความหลากหลายต่าง ๆ ที่เป็น ประเด็นที่น่าสนใจ และมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ และพัฒนาองค์การ ท่ามกลางความหลากหลายที่เกิดขึ้นให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพมากที่สุด และก่อให้เกิดความสำเร็จต่อองค์การ โดยจะนำเสนอตามมิติของความ หลากหลายที่พบ ดังนี้

บทวิเคราะห์ความหลากหลายขององค์การ

1. มิติช่วงวัย (Generation)

จากการศึกษาข้อมูลด้านบุคลากรของอาจารย์ พบว่า มีความหลากหลาย ของช่วงวัย กล่าวคือ ในองค์การมีอาจารย์อยู่ใน 3 วัย (Tolbize, 2008, pp.2-4) ประกอบด้วย

1. เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers Generation) คือ กลุ่มคนที่เกิด ระหว่างปี พ.ศ. 2489- 2507 คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ประมาณ 40 %
2. เจเนอเรชั่น เอ็กซ์ (Generation X) (Extraordinary Generation) คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508 – 2522 คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ประมาณ 20 %
3. เจเนอเรชั่น วาย (Generation Y) (Why Generation) คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2523 – 2533 คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ประมาณ 40 %

เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boom) ของกรณีศึกษา จะมีความสงบ อุดหนุน มีความรับผิดชอบในการทำงาน ชอบที่จะปฏิบัติตามคำสั่ง ยึดมั่นในระเบียบ

แบบแผน ไม่ค่อยยืดหยุ่น กฎเกณฑ์ มีขั้นตอนที่ชัดเจน และใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้แต่ไม่คล่องแคล่วหรือใช้ไม่ได้

เจนเนอเรชั่น เอ็กซ์ (Generation X) และ เจเนอเรชั่น วาย (Generation Y) ของกรณีศึกษา สามารถปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่องค์กรต้องการให้สำเร็จได้ ถึงแม้จะไม่มีระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ ไม่มีขั้นตอนในการทำงานที่ชัดเจน มีความยืดหยุ่นในระเบียบ แบบแผน และขั้นตอนในการทำงาน สามารถใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว และชำนาญ

โดยเฉพาะในเรื่องของภาระงานที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ซึ่ง เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers) จะไม่มีความคล่องแคล่วหรือชำนาญ ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งต่างกับ เจเนอเรชั่น เอ็กซ์ (Generation X) และ เจเนอเรชั่น วาย (Generation Y) ที่มีความคุ้นเคยกับ เทคโนโลยี มีความคล่องแคล่วถึงชำนาญในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน

จุดอ่อน

จากความหลากหลายของช่วงวัย ทำให้เกิดทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และรูปแบบการทำงานที่หลากหลาย และแตกต่างกัน มีมุมมองบางอย่างที่ไม่ สอดคล้องกัน มีความต้องการไม่เหมือนกันบ้าง ซึ่งนำไปสู่การเข้าใจที่ไม่ตรงกัน จนนำไปสู่ความเข้าใจผิด โดยส่งผลกระทบต่อไม่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกัน และ นำไปสู่ความขัดแย้งในบางครั้ง

แนวทางแก้ไข

จากจุดอ่อนในเรื่องความหลากหลายของช่วงวัย ควรแก้ไขโดยอาศัย กระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยเริ่มจากการปฐมนิเทศงานตั้งแต่ต้น คือ ทุกช่วงวัยที่เข้ามาทำงานที่นี่เป็นครั้งแรก เพื่อเป็นการเริ่มต้นปูพื้นฐาน ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (National Integration Working Group for Workplaces, 2010, p. 21) นอกจากนี้ในการฝึกอบรมควรมีการให้ความสำคัญ กับประเด็นของช่วงวัย เพื่อสร้างความเข้าใจในรูปแบบพฤติกรรมของคนแต่ละวัย เพื่อช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อกัน (Tolbize, 2008, p.13)

จุดแข็ง

จากความหลากหลายของช่วงวัย ทำให้เกิดทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และรูปแบบการทำงานที่หลากหลาย ซึ่งก่อให้เกิดการผสมผสานทางด้านทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และรูปแบบการทำงานที่ ทำให้เกิดรูปแบบพฤติกรรมการทำงานที่เพิ่มเติมขึ้นจากหลายช่วงวัย ยกตัวอย่าง เมื่อมีกรณีที่เร่งด่วนในการปฏิบัติงาน มีเหตุการณ์ที่ไม่ได้วางแผนไว้ก่อนหรือเกิดความเครียด Baby Boom ของกรณีศึกษา มักจะสงบนิ่ง ใจเย็น เป็นผู้ที่ทำให้ มีความผ่อนคลาย ต่อสถานการณ์ มีสติตั้งรับต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรือบางครั้งเมื่อเกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันด้วยความที่ช่วงวัยของ เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers) เจเนอเรชั่น เอ็กซ์ (Generation X) และ เจเนอเรชั่น วาย (Generation Y) เปรียบได้กับความสัมพันธ์ในครอบครัวเหมือนปู่ตายายกับหลาน จึงทำให้เกิดบรรยากาศที่ประนีประนอม มีการถ่ายทอดความรู้ความสามารถที่ถนัด และเชี่ยวชาญของคนแต่ละวัยให้กันและกัน เช่น เจเนอเรชั่น เอ็กซ์ (Generation X) และ เจเนอเรชั่น วาย (Generation Y) สอนการเข้าระบบเกรดออนไลน์ให้กับอาจารย์ที่อยู่วัย เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers) ในขณะที่ เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers) ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการ ก็มีการสอนวิธีหรือเทคนิคการเขียนตำรา หรือทำวิจัยเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ มีบรรยากาศที่นำไปสู่ความร่วมมือในการทำงานด้วยดีในที่สุด

แนวทางการพัฒนา

จากจุดแข็งในเรื่องความหลากหลายของช่วงวัย ควรพัฒนาให้มีการใช้ความหลากหลายของช่วงวัยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ผ่านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นเครื่องมือหลักในการจัดการความหลากหลายของช่วงวัยให้เกิดประโยชน์อันสูงสุดโดยอาศัยกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (สุรพงษ์ มาลี, 2551, น. 36-39) โดยเริ่มตั้งแต่นโยบาย และการวางแผน ทรัพยากรมนุษย์ การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การบรรจุงาน การพัฒนา

บุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการ รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ยกตัวอย่าง ความสัมพันธ์ระหว่าง เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers), เจเนอเรชั่น เอ็กซ์ (Generation X) และ เจเนอเรชั่น วาย (Generation Y) เปรียบได้กับความสัมพันธ์ในครอบครัวเหมือนปู่ย่าตายายกับหลาน ทำให้เกิดบรรยากาศที่ประนีประนอม ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการทำงานร่วมกัน รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้ ทัศนคติ และวิธีคิดให้แก่กันและกัน ซึ่งช่วยสนับสนุนการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ของบุคลากรที่เกิดขึ้นเอง ดังนั้น ถ้าใช้การพัฒนาบุคลากร และการจัดการความรู้เข้ามาเป็นปัจจัยสนับสนุนต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีระบบ (สุรพงษ์ มาลี, 2553, น. 32-35; Tolbize, 2008, p.7) และเกิดการเรียนรู้ด้วยความเต็มใจ เช่น การมีระบบพี่เลี้ยงในการทำวิจัยหรือผลิตตำรา มีการสร้างงานวิจัยหรือโครงการวิจัยร่วมกันระหว่างนักวิจัยรุ่นเก่า และรุ่นใหม่ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ทั้งองค์การ และก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อองค์การอย่างยั่งยืน

2. มิติแรงจูงใจในการทำงาน (Work Motivation)

จากการที่มีความหลากหลายของช่วงวัยทำให้ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน เนื่องจากมีทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม รูปแบบการทำงาน รวมทั้งพฤติกรรมการดำเนินชีวิต ดังต่อไปนี้

เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers) ของกรณีศึกษา

- 99 % เกษียณราชการ มีตำแหน่งทางวิชาการ และมีฐานะมั่นคง
- มีความสงบ อดทน มีความรับผิดชอบในการทำงาน ชอบที่จะปฏิบัติตามคำสั่ง ยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ไม่ค่อยยึดหยุ่นกฎเกณฑ์ มีขั้นตอนที่ชัดเจน และใช้เทคโนโลยีต่างๆ ได้แต่ไม่คล่องแคล่วหรือใช้ไม่ได้

เจเนอเรชั่น เอ็กซ์ (Generation X) และ เจเนอเรชั่น วาย (Generation Y) ของกรณีศึกษา

- 99 % ทำงานที่นี้เป็นที่แรก ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ และมีฐานะไม่มั่นคง

- สามารถปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่องค์กรต้องการให้สำเร็จได้ ถึงแม้จะไม่มีระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ ไม่มีขั้นตอนในการทำงานที่ชัดเจน มีความยืดหยุ่นในระเบียบ แบบแผน และขั้นตอนในการทำงาน กระตือรือร้น สามารถใช้เทคโนโลยีต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว และชำนาญ

จุดอ่อน

องค์การกรณีศึกษา มีการมอบหมายภารกิจ การวิจัยและการสอน ในรูปแบบที่เหมือนกัน ซึ่งบางอย่างส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน เช่น เจเนอเรชั่น เอ็กซ์ (Generation X) และ เจเนอเรชั่น วาย (Generation Y) ต้องการ การทำผลงานวิชาการ เพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ แต่ไม่มีความชัดเจนจาก องค์กร สร้างความไม่พึงพอใจ เช่นเดียวกับ เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers) ต้องเดินไปเช็คชื่อนักศึกษาที่กองเชียร์สนามฟุตบอล สร้างความเหน็ดเหนื่อย และความไม่พึงพอใจ ซึ่งส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน หรือนำไปสู่การ ออกจากงานโดยเฉพาะใน เจเนอเรชั่น เอ็กซ์ (Generation X) และ เจเนอเรชั่น วาย (Generation Y)

แนวทางแก้ไข

จากจุดอ่อนในเรื่องแรงจูงใจในการทำงาน

- ควรมีการวิเคราะห์งานให้ได้เหมาะสมกับช่วงวัย ไม่ใช่กำหนดแต่ คุณสมบัติของความรู้ ความสามารถของอาจารย์เพียงเท่านั้น ไม่ควรลืมนึกความ เหมาะสมของวัยในแต่ละวัย โดยมีการกำหนดใน Job Description ให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดการมอบหมายงานที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างแรงจูงใจ ในการทำงานให้เหมาะสมกับบุคลากรในแต่ละวัย อันจะนำไปสู่ความพึงพอใจ ในการทำงานของบุคลากร รวมทั้งส่งผลดีต่อแรงจูงใจในการทำงานอีกด้วย (Susaeta et al., 2013, pp. 321-360; Yusoff and Kian, , 2013, pp. 97-103; Glass2007, pp. 98-103)

- การสร้างเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพทั่วทั้งกระบวนการให้มีความชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องการขอตำแหน่งทางวิชาการ กระบวนการนี้จะช่วยลดการออกจากงานของ เจเนอเรชั่น เอ็กซ์ (Generation X) และ เจเนอเรชั่น วาย (Generation Y) ซึ่งอาจจะเชิญ เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers) มาเป็นที่ปรึกษาในการทำผลงานทางวิชาการ ใช้การฝึกอบรมแบบ On the job training ซึ่งจะนำไปสู่ความพึงพอใจของทุกฝ่าย อย่างเช่น เจเนอเรชั่น เอ็กซ์ (Generation X) และ เจเนอเรชั่น วาย (Generation Y) รู้สึกว่าตนเองก้าวหน้าและมีความมั่นคงในอาชีพ เนื่องจากจะมองเห็นเส้นทางความก้าวหน้าที่ละเอียดและชัดเจน รวมทั้งมีการสนับสนุนจากองค์กรโดยมีการฝึกอบรม หรือสอนงานจากอาจารย์อาวุโส ผู้มีความรู้ ประสบการณ์ และ ล้วนมีตำแหน่งทางวิชาการ นำไปสู่แรงจูงใจในการทำงานที่ดี ช่วยลดอัตราการออกจากงาน รวมทั้งช่วยสร้างความผูกพันต่อองค์กรอีกด้วย (National Integration Working Group for Workplaces, 2010, pp. 15-18; Tolbize, 2008, p.7)

ในขณะที่ เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers) ก็จะมีทัศนคติภาคภูมิใจในตนเอง เนื่องจากการสอนงาน หรือการเป็นที่ปรึกษาทางด้านวิชาการหรือวิจัย ย่อมดีกว่า การเช็คชื่อกองเชียร์ นั่นคือ การที่ได้ทำในสิ่งที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่มี ย่อมสร้างความพึงพอใจ และแรงจูงใจในการทำงาน

3. มิติการสื่อสาร (Communication)

การสื่อสารส่วนใหญ่ในองค์กรกรณีศึกษา ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดความเหมาะสมของเนื้อหา วิธีการสื่อสาร ช่องทางการสื่อสาร รวมทั้งผู้ส่งสาร

จุดอ่อน

การแจ้งข่าวสารส่วนใหญ่ทางอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น facebook, line โดยเป็นช่องทางที่ เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers)

ไม่ค่อยมีทักษะ หรือไม่ชำนาญ รวมทั้งการสื่อสารที่ไม่ดีที่เกิดจากการความเข้าใจไม่ตรงกันด้วยช่วงวัย ซึ่งนำไปสู่การเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไม่ตรงกัน ไม่มีความพร้อมเพรียงในการปฏิบัติงานร่วมกัน และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

แนวทางแก้ไข

ควรสร้างช่องทางการสื่อสารหลายช่องทาง โดยทำให้มีความชัดเจนในทุก ๆ ช่องทาง เช่น มีการแจ้งข่าวสารขององค์การทั้งในรูปแบบเอกสาร โดยมีการตีตประกาศ หนังสือเวียนไปตามทุกหน่วยงานและเอกสารแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันทั่วทั้งองค์การ ทันเวลา และเหมาะสมกับบุคลากรในทุกช่วงวัย รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการแสดงออกในการสื่อสารที่เหมาะสมต่อกันระหว่างทุกช่วงวัย ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และตระหนักถึงความสำคัญของบรรทัดฐานฐานทางสังคม และวัฒนธรรมองค์การ (Tolbize, 2008, pp. 13-14)

4. มิติเพศ (Gender)

ในองค์การกรณีสึกขามีอาจารย์ทั้งเพศชาย และเพศหญิง ซึ่งทั้งสองเพศมีความเสมอภาคในเรื่องตำแหน่งผู้บริหาร และความก้าวหน้าในอาชีพนั้นมีโอกาสเท่าเทียมกัน เช่น มีหัวหน้าสาขาที่เป็นอาจารย์ผู้หญิง ในคณะพยาบาลศาสตร์มีอาจารย์ประจำเป็นผู้ชาย ในคณะวิศวกรรมศาสตร์มีคณบดีเป็นอาจารย์ผู้หญิง

นอกจากนี้ยังมีการจัดการเรียนการสอนภาคค่ำ แต่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยเวลาค่ำจะเปลี่ยว แสงไฟสว่างไม่เพียงพอ ข้างหน้ามหาวิทยาลัยที่ติดถนนไม่มีไฟริมถนน ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของอาจารย์ เนื่องจากอาจารย์ต้องเป็นผู้ออกจากห้องหรืออาคารเรียนหลังนักศึกษา

จุดอ่อน

การจัดการเรียนการสอนภาคค่ำซึ่งที่ผลกระทบต่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของอาจารย์ โดยเฉพาะอาจารย์ผู้หญิงที่ดูมีความเสี่ยงมากกว่าที่จะเกิดอันตราย

แนวทางแก้ไข

จากจุดอ่อนในเรื่องที่เกิดขึ้น ในรายวิชาที่เปิดภาคค่ำมีอาจารย์ที่สอนได้เป็นใครทั้งอาจารย์ผู้ชายและผู้หญิง และถ้าพบว่าในรายวิชานั้นมีทั้งอาจารย์ผู้ชายและผู้หญิง ก็ควรมอบหมายให้อาจารย์ผู้ชายสอนภาคค่ำมากกว่าอาจารย์ผู้หญิง คือ การใช้การบริหารจัดการความหลากหลาย (Managing diverse) เพราะมีเรื่องความปลอดภัยเข้ามาเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงในเรื่องสถานที่ เพิ่มแสงสว่างให้เพียงพอทั่วบริเวณมหาวิทยาลัย รวมทั้งยารักษาความปลอดภัยประจำอาคารเรียน เพื่อช่วยลดความเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดอันตรายในชีวิตและทรัพย์สินกับอาจารย์ รวมถึงนักศึกษาได้

จุดแข็ง

องค์การกรณีสึกขามีการมอบหมายภารกิจงาน และความก้าวหน้าในอาชีพ สอดคล้องกับการให้ความเสมอภาค และโอกาสเท่าเทียมกันในทุกเพศ
แนวทางพัฒนา

องค์การควรมีแนวทางการปฏิบัติการให้ความเสมอภาค และโอกาสเท่าเทียมกันในทุกเพศ ให้มีความเป็นรูปธรรม และชัดเจนมากขึ้น จากสถานการณ์จริงต่าง ๆ และทำให้เกิดประสบการณ์จริงร่วมกันภายในองค์การ และนำไปสู่การพัฒนาองค์การโดยใช้ความหลากหลายทางเพศให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ (Leinonen, 2012, pp. 633-645)

จากมิติของความหลากหลายในองค์การกรณีสึกขา สามารถสรุปประเด็นหลัก ๆ เป็นตารางได้ ดังนี้

มิติของ ความหลากหลาย	จุดแข็ง	แนวทางพัฒนา	จุดอ่อน	แนวทางแก้ไข
1. มิติช่วงวัย (Generation)	เกิดการผสมผสานทางด้านทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และรูปแบบการ ทำงานที่ทำให้เกิดรูปแบบพฤติกรรม การทำงานที่เพิ่มเติมขึ้นจากหลาย ช่วงวัย	- ควรใช้การจัดการ ความหลากหลายของ ช่วงวัยให้เกิดประโยชน์ อันสูงสุดบนหลักของ กระบวนกรจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ - การจัดการความรู้ แต่ละช่วงวัยอย่างเป็น ระบบ	มองต่างมุมด้วยช่วงวัยที่ ต่างกัน และนำไปสู่ ความชัดเจน	โดยเริ่มจากการปฐมนิเทศงานตั้งแต่ต้นในการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัยให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อกัน
2. มิติแรงจูงใจในการ ทำงาน (Work Motivation)	-	-	การมอบหมายภารกิจ การวิจัยและการสอน ในรูปแบบที่เหมือนกัน	- ควรมีการวิเคราะห์ งานให้ได้เหมาะสมกับ ช่วงวัย - การสร้างเส้นทาง ความก้าวหน้าในอาชีพ ให้ชัดเจน

มิติของ ความหลากหลาย	จุดแข็ง	แนวทางพัฒนา	จุดอ่อน	แนวทางแก้ไข
3. มิติการสื่อสาร (Communication)	-	-	การเข้าใจที่ไม่ตรงกัน หรือความเข้าใจที่ไม่ พร้อมเพรียงกัน ส่งผล ต่อ ประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงาน	- ควรสร้างช่องทางการ สื่อสารหลายช่องทาง โดย ทำให้มีความชัดเจน ในทุก ๆ ช่องทาง - ควรคำนึงถึงบรรทัด ฐาน ค่านิยมทางสังคมและ วัฒนธรรมขององค์กร ในการสื่อสาร
4. มิติเพศ (Gender)	การมีความเสมอภาค และโอกาสที่ เท่าเทียมกันทางเพศในการปฏิบัติงาน และความก้าวหน้าทางอาชีพ	สร้างระบบการสนับสนุน ความเสมอภาค และ โอกาสที่เท่าเทียมกัน ทางเพศให้มีความ ชัดเจนมากขึ้น	สวัสดิภาพและความ ปลอดภัยของอาจารย์ เพศหญิงที่สอนภาค คำ	การบริหารจัดการความ หลากหลาย (Managing diverse)

บทสรุป

การเตรียมความพร้อมที่สำคัญในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ควรให้ความสำคัญสิ่งที่เป็นพื้นฐาน และพัฒนาสิ่งที่เป็นฐานรากของประเทศให้เข้มแข็งมั่นคงอย่างยั่งยืนก่อนที่จะไปพัฒนาด้านอื่น ๆ การจัดการความหลากหลายในองค์กร เป็นยุทธวิธีหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้เกิดพลังขับเคลื่อนให้ประเทศเจริญก้าวหน้า ดังตัวอย่างบทวิเคราะห์กรณีศึกษาข้างต้น

มิติของความหลากหลายที่สำคัญในระดับประเทศ ที่ควรให้ความสำคัญเพื่อเป็นการเตรียมตัวในการดำเนินการขององค์กรต่าง ๆ ได้แก่ การสร้างความเข้าใจ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน เป็นลำดับแรก ลำดับถัดมาก็คือ ภาษาและวัฒนธรรม โดยมีการวางแผนในเรื่องบุคลากรโดยจัดให้มีการพัฒนาบุคลากร โดยการฝึกอบรมด้านภาษา วัฒนธรรม มารยาทและบุคลิกภาพ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศที่องค์กรต้องมีการติดต่อด้วย เพื่อให้บุคลากรในองค์กรมีความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมแต่ละประเทศ ช่วยสร้างความเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรมการจัดการที่แตกต่างและหลากหลาย นอกจากนี้ยังเป็นส่งเสริมการมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมของตนเอง และวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ ถ้าสามารถจดจำคำที่ทักทาย มารยาทของแต่ละประเทศที่ไปพบปะด้วยก็จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ส่งผลต่อความร่วมมือในการทำงาน อีกทั้งการฝึกให้เป็นบุคคลมีบุคลิกภาพที่ดี ทั้งบุคลิกภาพภายนอกและภายใน และมีความเป็นมิตรกับทุกคนอย่างจริงใจ มีนิสัยที่มีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ ก็จะทำให้องค์กรได้รับประโยชน์อันสูงสุดจากการจัดการความหลากหลายของแรงประชาคมอาเซียนได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- พรชูลี อาชวอำรุง. (2544). การบริหารความรู้ในระดับอุดมศึกษา, 7 มิถุนายน 2557.
[http://www. ns.mahidol.ac.th/english/km/article/kmth0001.htm](http://www.ns.mahidol.ac.th/english/km/article/kmth0001.htm)
- สุรพงษ์ มาลี. (2551, 29 สิงหาคม ถึง 4 กันยายน) การจัดการความแตกต่างของช่วงอายุ.
มติชนสุดสัปดาห์, 36 – 39.
- Glass, A. (2007). Understanding Generational Differences for Competitive Success. **Industrial and Commercial Training Journal**, 39(2), 98-103.
- Leinonen, (2012). Challenging and Reinforcing Gender Boundaries at Work. **Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal**, 31(7), 633-645.
- National Integration Working Group for Workplaces. (2010). **Managing Workplace Diversity: A Toolkit for Organizations**. Singapore: NIWGF.
- Susaeta et al., (2013). Generation or culture? Work attitude drivers: an analysis in Latin America and Iberian countries. **Cross Cultural Management Journal**, 20(3), 321-360.
- Tolbize, A. (2008). **Generational differences in the workplace**. (Online). Retrieved June 5, 2014, from Research and Training Center on Community Living. http://rtc.umn.edu/docs/2_18_Gen_diff_workplace.pdf
- Yusoff, W. F. W., and Kian, T. S. (2013). Generation Differences in Work Motivation: From Developing Country Perspective. **International Journal of Economy, Management and Social Sciences**, 2(4), 97-103.

เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาไทย: เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ (Excellence) หรือ เน้นความเสมอภาคทางการศึกษา (Equality)

The Goal of Education Reform in Thailand: Emphasizes Academic Excellence or Emphasizes Academic Equality

ธฤช รอดรักษา¹

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาไทย: เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ (Excellence) หรือ เน้นความเสมอภาคทางการศึกษา (Equality) เป็นการเขียนเชิงวิพากษ์ในประเด็นวิกฤตทางการศึกษา เพื่อเป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินประเด็นวิกฤติและมุมมองที่แตกต่างกัน เพื่อเสนอมุมมองใหม่ที่ดีกว่าโดยประเด็นของเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาไทยที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ (Excellence) มีเหตุผล 2 มุมมอง คือ 1. ต้องการคนเก่งมาพัฒนาประเทศ 2. ต้องการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีโลก และส่วนประเด็นที่เน้นความเสมอภาคทางการศึกษา (Equality) มีเหตุผล 2 มุมมอง คือ 1. ต้องการความเสมอภาคทางการศึกษา 2. ต้องการความเท่าเทียมระหว่างคนรวย คนจน ส่วนการเสนอ

¹นักศึกษาลัทธิสุทธรรัฐประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

มุมมองใหม่ที่ดีกว่า ได้เสนอไว้ 2 มุมมอง คือ 1. มุ่งความเป็นเลิศควบคู่กับความเสมอภาค และ 2. มุ่งความเป็นธรรมทางการศึกษา

คำสำคัญ: การปฏิรูปการศึกษา ความเป็นเลิศทางวิชาการ ความเสมอภาคทางการศึกษา

Abstract

The Article to the goal of education reform in Thailand: Emphasizes academic excellence or Emphasizes academic equality. Which a critical thinking on critical issues in education for check a process and assess critical issues and Different perspective to offer a new perspective for the better. Section 1. The goal of education reform Thailand: Emphasizes academic excellence have 2 perspective: (1) Want to the people in developing countries. (2) Increase the competitiveness of the country on the world stage. Section 2. The goal of education reform Thailand: Emphasizes academic equality have 2 perspective: (1) Want to academic equality. (2) Equality between rich and poor . Section for the new better. The offer 2 perspective: (1) Aiming for excellence coupled with equality. (2) Aiming for Fairness in Education

Keywords: education reform, academic excellence, academic equality

บทนำ

วาระการปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย ได้มีมาในหลายยุคหลายสมัยหลายรัฐบาล ซึ่งได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการศึกษาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ในหลาย ๆ ครั้ง เฉลี่ยทุกสิบปี ซึ่งในแต่ละครั้งก็ประสงค์ที่จะให้การศึกษาไทยมีความเจริญทัดเทียมกับนานาประเทศ โดยเฉพาะคุณภาพการศึกษาและการจัดการศึกษาที่ให้แก่เด็กไทยทุกคนได้เรียนหนังสือ และมุ่งหวังให้ประเทศไทยพัฒนาทรัพยากรบุคคลอันทรงคุณค่า พัฒนาสติปัญญาเด็กไทยแบบก้าวกระโดด โดยในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ได้ปฏิรูปการศึกษามาจนถึงปัจจุบัน ด้วยกัน 4 ครั้ง โดยเริ่มจากการปฏิรูปการศึกษาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ซึ่งแต่เดิมเป็นการสอนที่วัด ที่บ้านและในวัง มาเป็นการสอนแบบระบบโรงเรียน โดยจัดตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวัง และทรงให้พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ประพันธ์ “แบบเรียนหลวง” ภาษาไทย มี 6 เล่ม ชื่อว่าแบบเรียนชุดมูลบท 1. บรรพกิจ 2. วาหนิตินิกร 3. อักษรประโยค 4. สังโยคพิธาน 5. ไวยากรณ์พิจารณา 6. พิศาลการ์ณฑ์ สำหรับใช้เป็นแบบการเรียนการสอนในโรงเรียนหลวงสมัยนั้น ซึ่งพระองค์ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา และได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับฝึกหัดกุลบุตรของบรรดาพระบรมวงศานุวงศ์ และขุนนางชั้นสูง คือ โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ และในปี พ.ศ. 2427 พระองค์ทรงได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับราษฎรขึ้นแห่งแรก คือ โรงเรียนวัดมหรธนพาราม ต่อมาได้ทรงตั้งกรมศึกษาธิการ และกระทรวงธรรมการ (ปัจจุบัน คือ กระทรวงศึกษาธิการ) ทำให้การศึกษาสามารถขยายไปทั่วราชอาณาจักร² นอกจากนั้น ยังได้ส่งพระบรมวงศานุวงศ์ต่าง ๆ ไปศึกษา

²วุฒิชัย มูลศิลป์. (2554). สมเด็จพระปิยมหาราชกับการปฏิรูปการศึกษากรุงเทพฯ: พิมพ์คำ.

ประเทศยุโรปเพื่อนำวิทยาการความรู้สมัยใหม่มาปฏิรูปประเทศไทย อาทิ ด้านกฎหมาย ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการรถไฟ การไปรษณีย์ การไฟฟ้า การบิน การทหาร เป็นต้น

ครั้งที่สอง 30 มิถุนายน 2520 ได้มีการประกาศ “แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520” ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารประถมศึกษาครั้งใหญ่ กล่าวคือ ได้จัดการศึกษาระดับประถมและมัธยมเป็นระบบ 6:3:3 คือ ชั้นประถมศึกษา 6 ชั้น, มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ชั้น, และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ชั้น (เหมือนกับระบบปัจจุบัน) และยังให้ความสำคัญกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นพิเศษด้วย ดังนั้นในช่วง พ.ศ. 2520 การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นการมุ่งการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม³

ครั้งที่สาม เป็นการปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ.2542-2552 มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นผลมาจาก รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ฉบับที่ 16 โดยเกิดการเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้าง 5 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานปลัด ศธ. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) 185 เขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนเป็นนิติบุคคลเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการศึกษา และการเกิดขึ้นของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เพื่อทำหน้าที่ดูแลในเชิงมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา การนำหลักทฤษฎีและการวางแผนการศึกษาเชิงตะวันตกมาใช้กับการศึกษาไทย ทำให้เกิดปัญหาเป็นอย่างมาก จนนำไปสู่การสูญเสียงบประมาณและด้อยคุณภาพอย่างน่าตกใจ เพราะ

³อัญญรัตน์ นาเมือง (2553) บทความ “การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย” Princess of Nardhiwas University Journal. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2553. หน้า 112

งบประมาณส่วนใหญ่ใช้ไปเพื่อจ่ายเงินเดือนบุคลากร แต่การลงทุนพัฒนาเด็ก เหลือเพียง 5% เท่านั้น นอกจากนั้น รัฐยังผูกขาดการศึกษา 76% การมีส่วนร่วมของเอกชนเพียง 18% การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพียง 5% และ การศึกษาทางเลือก 1% คุณภาพผลสัมฤทธิ์เฉลี่ย เด็กไทยทั้งประเทศ อยู่ที่ 30-50% ทำให้คุณภาพการศึกษาไทยด้อยลง⁴

ครั้งที่สี่ เป็นการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ไม่เน้นโครงสร้างระบบต่อไป โดยมีจุดมุ่งเน้นให้คนไทยได้รับการศึกษา มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพด้วยการมี 3 เสาหลัก คือ คุณภาพและ มาตรฐาน โอกาสทางการศึกษา และการมีส่วนร่วม โดยมีกรอบใหม่⁵ ได้แก่ การพัฒนาคนไทยยุคใหม่ ครูยุคใหม่ แหล่งการเรียนรู้ใหม่ และบริหารจัดการ ใหม่ โดยกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนในทุกภาค ส่วน เพื่อยกระดับขีดความสามารถด้านการศึกษา ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Education) ที่เน้นทักษะการเรียนรู้ด้วย ตัวเองและผู้เรียนต้องเป็นผู้ฝึกฝนลงมือทำ ผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เท่านั้น และการปฏิรูปการศึกษายังต้องสอดคล้องกับการ เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยเพิ่มทักษะของการสื่อสารและการ อยู่ร่วมกัน เพื่อเชื่อมความเป็นอัตลักษณ์เดียวกันในภูมิภาคอาเซียน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาของไทยมีพัฒนาการมาอย่าง ยาวนาน ในแต่ละครั้งของการปฏิรูปมีทั้งจุดดีและจุดด้อย มีทั้งล้มเหลวและ มีทั้งการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ตลอดจนการเพิ่มทักษะขีดความสามารถ

⁴สมพงษ์ จิตระดับ สว่างคะวาทิน. (2553). บทความทางวิชาการ “ปฏิรูปการศึกษา 10 ปี อดีต - 10 ปีอนาคต” คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. มติชน ฉบับวันที่ 5 เม.ย. 2553

⁵เรื่องเดียวกัน

ทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ผลอย่างแท้จริง ดังคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ”

สำหรับการเขียนบทความเชิงวิพากษ์วิธี (Critical Thinking) นี้ ได้มุ่งไปที่ประเด็นของเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาไทย: เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ (Excellence) หรือ เน้นความเสมอภาคทางการศึกษา (Equality) โดยใช้หลักการของ Dialectic Reasoning หรือ Dialectic Approach เป็นการตรวจสอบประเด็นวิกฤตสำคัญที่ระบุประเด็นหลักและข้อโต้แย้งเชิงตรรกะของแต่ละมุมมองที่แตกต่างกัน โดยข้อพิจารณาที่ 1 เรียกว่า Thesis ข้อพิจารณาที่ 2 เรียกว่า Antithesis และข้อพิจารณา ที่ 3 เรียกว่า Synthesis ซึ่งประเด็นวิกฤตจะถูกหยิบยกขึ้นมาสนับสนุน เพื่อเสนอมุมมองใหม่ที่ดีกว่า⁶

ข้อพิจารณา (Thesis) ที่ 1. เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา :
มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ (Excellence)

ในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้บัญญัติ คำว่า “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้า ทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในมาตรา 4 นี้ จะเห็นได้ว่า มุ่งไปที่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษาและบุคคล เพื่อให้เกิดทักษะ ความรู้ ไปสู่ความเป็นเลิศด้านวิชาการ นอกจากนั้นยังได้มี

⁶ การสนทนาแบบ Dialogue หรือ Dialectic เป็นวิธีการสนทนาโต้ตอบเพื่อให้ได้คำตอบที่ดีกว่า เช่น โสเครตีส กับ เฟลโต เมื่อประมาณ 2,400 มาแล้ว

ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งเป็นการติดตาม ตรวจสอบมาตรฐานการศึกษา ที่สามารถนำไปสู่คุณภาพ และประสิทธิภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศได้ ซึ่งผู้เขียนได้ให้ความสำคัญ ของการมุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการอยู่ 2 ประการ คือ 1. ต้องการคนเก่ง มาพัฒนาประเทศ และ 2. ต้องการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ในระดับโลก

1.1 มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ: ต้องการคนเก่งมาพัฒนาประเทศ
อุดมการณ์และหลักการในการปฏิรูปการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และการ ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถที่จะพัฒนาให้นักเรียนไทยนั้นมีความเก่ง สามารถนำความรู้ต่าง ๆ มาพัฒนาประเทศได้ อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์

ในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ได้มีกรอบแนวทางการปฏิรูป อยู่ 4 ประการ คือ 1. การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 2. พัฒนา คุณภาพครูยุคใหม่ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มี คุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู 3. พัฒนา คุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ทุกระดับให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษาศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษา ตามอัธยาศัย 4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจาย อำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน จะเห็นได้ว่าการสร้างคนเก่งมาพัฒนาประเทศจำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ในการผลักดันการศึกษาให้สร้างคนเก่งมาพัฒนาประเทศ ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมาก คือ ครู อาจารย์ และการจัดการศึกษา ในประเทศฟินแลนด์ได้มีการพัฒนาด้านการศึกษาอย่างมาก และได้รับการจัดอันดับให้เป็นนักเรียนที่มีคุณภาพที่สุดในโลก (Program for International Student Assessment) สิ่ง que เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุด คือ ห้องเรียนแต่ละห้อง มีนักเรียนไม่เกิน 12-20 คน ทำให้ครูนั้นสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง และที่ น่าแปลก คือ ที่นี่ไม่มีเกรดเฉลี่ยเพื่อมาวัดผลการเรียน ซึ่งในการสอบของเขา จะไม่ใช่ข้อสอบมาตรฐานมาเป็นตัววัดนักเรียน แต่เขาจะวัดนักเรียนด้วยการ กำหนดข้อสอบที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่ง นั้นหมายความว่าโรงเรียนที่มีศักยภาพด้านใดเขาจะผลิตนักเรียน นักศึกษา ด้านนั้น ๆ ให้มีความสามารถหรือศักยภาพให้สูงที่สุด โดยที่ไม่จำเป็นต้อง แข่งขันกันผลิตนักเรียน นักศึกษา ซึ่งอันนี้ก็เป็นข้อดีอย่างหนึ่งในการสร้างคน มาพัฒนาชาติ

คนเก่งพัฒนาประเทศได้อย่างไร จากคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” ประเทศใดมีประชากรที่มีความรู้สูง ย่อมส่งผลต่อการพัฒนา ประเทศ ให้เกิดความเจริญตามไปด้วย⁷ ทั้งด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ดังนี้

1. คนเก่งสามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อมาพัฒนาประเทศได้ สร้าง นวัตกรรมเพื่อเป็นรายได้ให้กับประเทศ ตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ในการ ถ่ายทอดไปยังเด็ก ๆ ที่สมองกำลังพัฒนาสูงได้

⁷วิทยากร เชียงกุล. (2545). ปฏิรูปการศึกษาอย่างไร. วารสารมิตรครู. ปักษ์แรก กุมภาพันธ์ หน้า 16-18.

2. การสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อผลิตคนเก่งมาพัฒนาประเทศ โดยสร้างตั้งแต่ปฐมวัย เรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาทักษะด้านกระบวนการคิดและการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก และเมื่อโตขึ้นทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาสู่การพัฒนาประเทศ

3. ในสังคมปัจจุบัน มีปัญหาที่สลับซับซ้อนเป็นอย่างมาก ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม จำเป็นต้องอาศัยคนที่เก่งมีสมมติ มาช่วยระดมความคิดในการแก้ไขปัญหาให้กับประเทศชาติ ซึ่งคนเก่งจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ จริยธรรมและมีจิตสาธารณะในการทำงานเพื่อส่วนรวมด้วย จึงจะทำให้ประเทศชาติอยู่รอด

4. คนที่มีความรู้ดีหรือคนเก่งเป็นคนที่มีความรู้สูง แม้จะมีปริมาณไม่มาก แต่สามารถนำพาประเทศไทยไปสู่เป้าหมายได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเพราะคนที่มีคุณภาพมาจากคนที่มีการศึกษาดี ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษา จำเป็นต้องสร้างคนเก่งเพื่อมาพัฒนาประเทศไทย

ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อสร้างคนเก่งมาพัฒนาประเทศ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในยุคโลกาภิวัตน์ ที่ภาวะทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง อยู่บนฐานของความรู้ที่พึงประสงค์ของประเทศ

1.2 มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ: ต้องการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในระดับเวทีโลก

เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งความเลิศทางวิชาการ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในระดับเวทีโลก เป็นการยกระดับสถานะของประเทศไทยในสังคมโลก ให้สังคมโลกได้รู้ว่าประเทศไทยมีศักยภาพในแข่งขันในระดับโลก เช่น การแข่งขันดนตรีระดับโลก ของคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล การแข่งขันคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

โอลิมปิกระหว่างประเทศ (International Mathematics and Science Olympiad) เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ประชากรของประเทศเป็นคนที่มีความรู้ คุณภาพ สามารถพัฒนาทุนมนุษย์ไปสู่ความยั่งยืน และมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความคิด ความพร้อมในการแข่งขันกับพลเมืองโลกมากขึ้น

ตารางที่ 1 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาโดยรวม ปี พ.ศ. 2544-2556

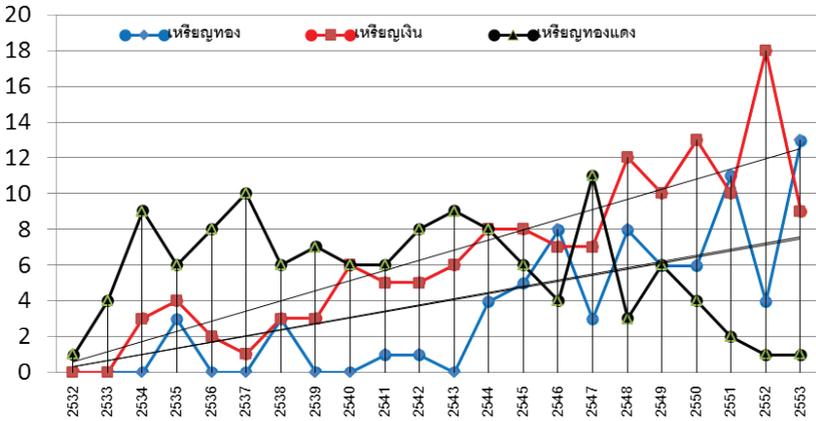
ประเทศ	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
ไทย	29	25	32	33	27	26	26	27	30	27
ญี่ปุ่น	23	19	16	24	22	17	27	26	27	24
สิงคโปร์	2	3	3	2	2	3	1	3	4	5
ไต้หวัน	12	11	17	18	13	23	8	6	7	11
มาเลเซีย	16	26	22	23	19	18	10	16	14	15
ฟิลิปปินส์	52	40	42	45	40	43	39	41	43	38
อินโดนีเซีย	58	50	52	54	51	42	35	37	42	39
จำนวนประเทศทั้งหมด	60	60	61	55	55	57	58	59	59	60

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2004-2013

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันจากความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาโดยรวม ปี พ.ศ. 2544-2556 ของประเทศอยู่ในอันดับกลาง ๆ โดยในปี 2556 อยู่ในอันดับที่ 27 ดีขึ้นกว่าปี 2555 แต่ยังเป็นรองมาเลเซีย สิงคโปร์ อยู่มาก แต่ดีกว่า ประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงต้องพัฒนาการศึกษาและเพิ่มทักษะความสามารถของนักเรียน นักศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21 อีกมาก

สำหรับในประเทศไทยนั้น ได้มีการปฏิรูปหลายครั้ง ซึ่งก็ทำให้ประเทศไทยมีระดับการศึกษาที่ไม่น้อยหน้า ทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น การที่นักเรียนไทยได้ไปแข่งขันคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศ (International Mathematics and Science Olympiad) ตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นมา หากดูจากพัฒนาการแล้ว เหรียญรางวัลได้เพิ่มขึ้น โดยที่ในปี 2546 และ ปี 2548 ไทยได้เหรียญทอง 8 เหรียญ ต่อมาในปี 2551 ได้ 11 เหรียญทอง โดยได้จาก คณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ อย่างละ 2 เหรียญ เคมี 1 เหรียญ และชีววิทยาและฟิสิกส์ อย่างละ 2 เหรียญ และในปี 2553 ได้เหรียญทองถึง 13 เหรียญ โดยเป็น คณิตศาสตร์ 1 เหรียญ คอมพิวเตอร์ 1 เหรียญ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ อย่างละ 3 เหรียญ⁸ ซึ่งนั่นหมายความว่าเราได้พัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่งได้ ภายใต้กรอบมาตรฐานการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน การแข่งขันทำให้พัฒนาด้านวิชาการและการปฏิบัติ ซึ่งทำให้ต้องคิด อ่าน พุด และการตั้งคำถาม ซึ่งทำให้เป็นการเพิ่มขีดความสามารถสมรรถนะของนักเรียนให้มีศักยภาพในการแข่งขันสูง อีกทั้งยังเป็นตัวชี้วัดในการหาทางแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุง ทั้งที่เป็นจุดอ่อน และเพิ่มจุดแข็งในการวางแผนในการพัฒนาสำหรับอนาคตต่อไป ดังจะเห็นได้จากแผนภาพที่ 1

⁸สืบค้นจาก <http://www.ipst.ac.th>

แผนภาพที่ 1 แสดงผลการแข่งขันคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์โอลิมปิก ระหว่างประเทศ (International Mathematics and Science Olympiad) ของนักเรียนไทย ตั้งแต่ปี 2532-2553

จะเห็นได้ว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์พยานสำคัญ คือ พื้นฐานการศึกษา และวิจัยทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญ ในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของหลาย ๆ ประเทศ โดยต่างได้ มีความพยายามสร้างคนรุ่นใหม่ ๆ ที่มีความสามารถในทางวิชาการด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ให้ก้าวขึ้นมาสู่เวทีระดับโลก จึงทำให้เกิดการจัดการแข่งขัน วิชาการระหว่างประเทศขึ้น

โดยในประเทศไทยได้มีโครงการจัดส่งนักเรียนเข้าแข่งขันวิชาการ โอลิมปิก ตั้งแต่ปี 2532 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งโครงการนี้ มีส่วนสำคัญในการ กระตุ้นบรรยากาศด้านวิชาการของเยาวชน โดยเฉพาะคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ ตลอดจนเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ และเพื่อเป็นการเปิดโอกาส ให้เยาวชนได้แสดงความสามารถและอัจฉริยะด้านสติปัญญาอย่างเต็มที่ ซึ่ง

ผลการแข่งขันของนักเรียนไทย มีแนวโน้มได้เหรียญทองและเหรียญอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น และจะนำไปสู่การพิจารณาพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาในหลักสูตร การศึกษา เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการศึกษา โดยเฉพาะคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ของนักเรียนเพื่อการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

ข้อพิจารณา (Antithesis) ที่ 2. เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา : มุ่งความเสมอภาคทางการศึกษา (Equality)

การปฏิรูปการศึกษา (Education Reconstruct) โดยมุ่งความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นการสร้างสังคมแห่งการศึกษาใหม่ ที่ให้คนทุกคนขั้นได้แสวงหาความรู้และเป็นอิสระ โดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนและลงทุนด้านการศึกษา ถือเป็นการลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์หรือทุนมนุษย์ (Human Capital) ซึ่งการศึกษาจะนำสังคมไปสู่สภาพที่ดีที่สุด และการศึกษาจะเป็นเครื่องมือสร้างสังคมและวัฒนธรรมที่เจริญงอกงามขึ้นมาใหม่ ดังนั้น สิทธิด้านการศึกษาจึงเป็นสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน

2.1 เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา: ต้องการความเสมอภาคทางการศึกษา

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 ได้บัญญัติไว้ “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ในวรรค 2 ได้บัญญัติว่า “ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น”⁹

⁹รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550” หน้า 15.

ในมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” วรรค 2 กล่าวว่า “...ความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” วรรค 3 กล่าวว่า “การศึกษาสำหรับคนพิการ...ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้มีสิทธิรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง” วรรค 4 “.....จัดด้วยรูปแบบเหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น”

นอกจากนั้นกรอบในการปฏิรูปทศวรรษที่ 2 ซึ่งมีกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นกลไกในการสร้างโอกาสที่เพิ่มขึ้นทางการศึกษาให้กับนักศึกษาไทย แต่ภายใต้กลไกนี้ยังได้สร้างความเคลือบแคลงสงสัยในความเสมอภาคดังกล่าว คือ ผู้ที่มีรายได้ไม่ใช่ผู้ยากจนโดยแท้มากู้ยืมฯ ภายใต้การรับรองจากผู้มีอำนาจรับรอง สำหรับผู้ที่ยากจนจริงและต้องการศึกษาเพื่อสร้างอนาคตที่ดี โครงการนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับบุคคลเหล่านั้น โดยมีตัวอย่างของการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในปีการศึกษา 2557¹⁰ ดังนี้

¹⁰ที่มาจาก กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา เว็บ <http://www.studentloan.or.th/list.php?cid=1468>

ตารางที่ 2 การให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ปี 2557 แยกตามระดับการศึกษา

กองทุน	ระดับการศึกษา	ชั้นปี	เป้าหมายให้กู้ยืมรายใหม่	เป้าหมายให้กู้ยืมรายใหม่แยกตามระดับการศึกษา	งบประมาณผู้กู้รายใหม่	สาขาที่ให้กู้	ประเภทการกู้
กยศ.	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ม.4-6	เดิมมีเป้าหมายให้	50,000	1,408 ล้านบาท	ทุกสาขา	ค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และ ค่าครองชีพ
	ปวช	ปี 1-3	กู้ยืม 230,000	50,000			
	ปวท/ปวส	ปี 1-2	ราย แต่ได้	2,500			
	อนุปริญญาตรี/ปริญญาตรี	ปี 1-6	ปรับลดเป้าหมายลงเป็น 112,500 ราย	10,000			

จะเห็นได้ว่าภาครัฐพยายามที่จะสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาขึ้นในสังคมไทยโดยมีกองทุนยืมเพื่อการศึกษาให้กับนักเรียนและนักศึกษาที่ยากจน เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสแห่งการศึกษา โดยรายงานเรื่องการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (2517)¹¹ ได้กล่าวถึงความเสมอภาคทางการศึกษาที่พึงประสงค์ 3 ประเภทคือ

1. ความเสมอภาคในด้านสิทธิ ได้กล่าวถึงไว้คือ “ในระดับการศึกษาภาคบังคับ รัฐจะต้องให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาโดยเสมอภาคกัน โดยมิยอมให้ความแตกต่างเกี่ยวกับเพศ เชื้อชาติ ฐานะ เศรษฐกิจและถิ่นที่อยู่ เป็นข้อจำกัดแต่ประการใด” ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 วรรค 2

¹¹คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (2517) รายงานเรื่อง “การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม” หน้า 56

2. ความเสมอภาคในด้านโอกาส กล่าวคือ “การศึกษาในระดับที่สูงกว่าชั้นมูลฐานนั้น รัฐจะต้องให้ทุกคนมีโอกาสและมีเสรีภาพที่จะรับการศึกษาโดยเสมอภาคกัน”

3. ความเสมอภาคในการที่จะได้รับการสนับสนุน ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ในการจัดการศึกษา รัฐจะต้องให้การสนับสนุนในอัตราส่วนที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำต่ำสูง ไม่ว่าจะสถานศึกษานั้นจะตั้งอยู่ในเมืองหรือในชนบทห่างไกล” ดังจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบทห่างไกล ทุกคนย่อมได้รับการศึกษาที่ดี มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นโรงเรียนขยายโอกาสต่าง ๆ จึงมีความสำคัญมากในการที่จะให้ทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

2.2 เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา: ต้องการความเท่าเทียมระหว่างคนรวย คนจน

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างคนรวยกับคนจน กล่าวคือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกันโดยไม่แยกคนจนกับคนรวย ไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบท แต่อย่างไรก็ตามความเจริญในด้านต่างๆ ทำให้คนที่อยู่ในเมืองได้เปรียบเสมอ การศึกษาก็เช่นเดียวกัน คนที่อยู่ในเมืองย่อมได้รับการศึกษาที่ดีกว่าและเหนือกว่าชนบท โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีชื่อเสียงย่อมเป็นที่หมายตาของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่อยากส่งบุตรหลานเข้าไปเรียน เช่น โรงเรียนสาธิต โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เป็นต้น ซึ่งบางครั้งคนรวยจะได้เปรียบกว่าสาเหตุเพราะ

1. คนรวยมีเงินที่จะส่งบุตรหลานไปเรียนพิเศษ และก็จะทำให้มีความรู้ที่ดีและสามารถสอบติดได้ ซึ่งมีโอกาสเลือกสถาบันการศึกษาที่ดี ๆ มีชื่อเสียงได้ ในทางกลับกันคนจนมักถูกจำกัดหรือมีโอกาสด้านการศึกษา น้อยกว่าคนรวย

2. คนรวยมักมีการบริจาคเงินให้กับโรงเรียน ถือเป็น การสร้างคุณูปการให้กับโรงเรียน ซึ่งคนเหล่านี้จะได้สิทธิพิเศษสามารถให้บุตรหลานเข้าไปเรียนได้

3. ระบบโควต้า ก็คล้าย ๆ กับข้อ 2 คือ ระบบโควต้าเป็นระบบที่หลีกเลี่ยงเรื่องการฝากเข้าเรียนหรือเรียกรับเงิน ซึ่งให้กับคนที่มีสิทธิพิเศษ เป็นบุคคลสำคัญของโรงเรียน ซึ่งระบบโควตานี้ถือเป็นระบบอุปถัมภ์อย่างหนึ่งในระบบการศึกษาที่เป็นตัวแปรในการรับเข้าเรียน

แต่อย่างไรก็ตาม หากเรามองในสังคมชนบทส่วนใหญ่ยังยากจนอยู่มาก และไม่สามารถจะเทียบกับคนรวยหรือคนที่มีรายได้มากไม่ได้ ทั้งขึ้นอยู่กับโอกาสทางสังคมและคุณภาพชีวิตที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม ซึ่งหากดูโครงสร้างคนยากจนตามระดับการศึกษาจะเห็นได้ว่าคนยากจนส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษาประถมศึกษา สาเหตุอาจจะเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจและทำให้ไม่ได้รับการศึกษาต่อ รองลงมา คือ มัธยมต้น และคนที่ไม่เคยเรียน และนั่นหมายถึงคุณภาพการศึกษาในชนบทด้วย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 โครงสร้างคนจนแยกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	โครงสร้างความยากจน				
	2550	2551	2552	2553	2554
ไม่เคยเรียน	9.2	9.1	9.3	9.2	9.6
ก่อนประถมศึกษา	3.7	3.7	3.7	3.8	3.6
ประถมศึกษา	70.4	69.4	67.4	67.6	65.7
มัธยมต้น	11.2	11.8	12.7	12.4	13.6
มัธยมปลาย	4.6	4.9	5.7	5.8	5.6
อนุปริญญา	0.5	0.6	0.6	0.6	0.7
ปริญญาตรี	0.3	0.3	0.5	0.4	0.5
ปริญญาโท	0	0	0	0	0
ปริญญาเอก	0	0	0	0	0
การศึกษาอื่น ๆ	0.1	0.2	0.1	0.2	0.5
ไม่ทราบ	0	0	0	0	0.1
รวม	100	100	100	100	100

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช. (สำรวจในปี 2550-2554)

สรุป ประเด็นเชิงวิพากษ์จากข้อพิจารณาที่ 1 และ ข้อพิจารณาที่ 2 สู่ข้อพิจารณาที่ 3

ข้อพิจารณา (Synthesis) ที่ 3 เป็นประเด็นวิกฤติ เพื่อเสนอมุมมองใหม่ที่ดีกว่า โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ

3.1 เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา: มุ่งความเป็นเลิศควบคู่กับความเสมอภาค

ในการปฏิรูปการศึกษาโดยการมุ่งเน้นความเลิศทางวิชาการควบคู่กับความเสมอภาคนั้น เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ชนบทและมีความสามารถ มีความรู้ที่ดีให้เข้ารับการศึกษาในสถาบันชั้นนำของประเทศ หรืออาจจะเป็นการให้โควตาสำหรับนักเรียน นักศึกษาที่เรียนดี เพื่อนำมาพัฒนาทางการศึกษาให้เก่งยิ่งขึ้น เพื่อเป็นบุคลากรในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป และการพัฒนาทางการเรียนให้เป็นเลิศทางด้านวิชาการนั้น ควรมีมุมมองของเป้าหมายให้เหมาะสมกับบุคคล นั่นคือ เป้าหมายในการเรียนอาจจะแตกต่างกัน แต่สุดท้ายแล้วนักเรียนนักศึกษาเหล่านั้นจะพัฒนาประเทศที่เป็นจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อให้เกิดความเจริญเติบโตของประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทั้งด้านสิทธิ โอกาสและการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างทั่วถึงและเสมอภาคกัน ซึ่งจำเป็นจะต้องเริ่มการพัฒนาคุณภาพของครู การพัฒนาหลักสูตรและการบริหารจัดการในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิต โดยมองว่าการพัฒนานักเรียน นักศึกษา เป็นการศึกษาที่มีลักษณะเป็นทุนมนุษย์ (Human Capital) โดยมองจุดมุ่งหมายที่มีใช้ตัวเงิน (Non pecuniary objectives) แต่ต้องมองใน 2 ลักษณะ คือ

1. การพัฒนาหรือจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเพื่อต้องการคนเก่งมาพัฒนาประเทศ มาเป็นเรี่ยวแรงสำคัญในการนำพาประเทศให้เกิดความเจริญ

รุ่งเรือง ซึ่งเป็นกรยกมาตรฐานการศึกษาของไทยให้แข็งแกร่ง ทัดเทียมกับนานาชาติได้ในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561) ได้มีการพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะและความรู้ ความสามารถ โดยได้วางกรอบแนวทางในการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualification Framework) เพื่อรองรับสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถของผู้เรียนทุกระดับ โดยเฉพาะคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualification)

2. การพัฒนาหรือจุดมุ่งหมายด้านการศึกษา เพื่อต้องการความเสมอภาคด้านการศึกษาหรือด้านวิชาการ โดยแนวคิดที่ว่านักเรียนทุกคนได้รับการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะ สติปัญญา ความสามารถและความรู้พื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอยู่รอดและการอยู่ร่วมในสังคม ดังนั้น การศึกษาจึงไม่ควรมุ่งจัดสรรเงินงบประมาณให้ในปริมาณที่เท่าเทียมกัน แต่ควรมุ่งจัดสรรให้ในปริมาณที่แตกต่างกัน เพื่อให้โรงเรียนที่ยังไม่พัฒนาได้ใช้งบประมาณในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงคุณภาพด้านการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น และสุดท้ายนักเรียน นักศึกษาก็จะมีระดับการศึกษาที่เท่าเทียมกัน

ในประเด็นเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งความเป็นเลิศควบคู่กับความเสมอภาค เป็นหนทางในการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาโดยพัฒนาระดับความสามารถของนักเรียนไทยให้ก้าวไปสู่ระดับสากล อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน จะเห็นได้จากการแข่งขันด้านวิชาการที่ได้รับเหรียญเพิ่มขึ้นในทุกปี ต้องพัฒนาคนส่วนใหญ่ให้ได้รับการศึกษาอย่างมีมาตรฐานที่เท่าเทียมกันด้วย เพื่อให้สังคมได้พัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้น จึงสนับสนุนงบประมาณที่แตกต่างกัน โดยโรงเรียนที่อยู่ในชนบทจำเป็นต้องได้รับงบประมาณเยอะขึ้นเพื่อใช้ในการปรับปรุงคุณภาพให้ทัดเทียมกับการศึกษาที่อยู่ในเขตเมือง

3.2 เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา: มุ่งความเป็นธรรมทางการศึกษา

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า โอกาสในการศึกษาของประชาชนชาวไทย

หาได้ทัดเทียมกันไม่ โดยแท้จริงแล้ว หากระดับการศึกษายังสูง ความไม่เป็นธรรมด้านโอกาสแห่งการศึกษายังมีมาก ซึ่งทำให้ขาดความเป็นธรรมทางสังคม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ คือ

- ก. ความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชน
- ข. นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ขาดความต่อเนื่อง และเสถียรภาพของรัฐบาลที่ไม่สามารถจัดทำนโยบายให้เป็นรูปธรรมในระยะยาวได้
- ค. ความแตกต่างด้านคุณภาพของการศึกษาระหว่างเมืองกับชนบท หรือที่อยู่ห่างไกลถิ่นทุรกันดาร
- ง. วิธีการสอบคัดเลือกนักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับผู้ที่ จะเข้าเรียนในปัจจุบันเพราะเกิดการกระจุกตัวอยู่ที่สถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการเรียนร้องเงินขึ้นหรือที่เรียกว่า เด็กฝาก ทั้งนี้รวมไปถึงผู้ปกครองบริจาคเงินให้กับสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน เพื่อเป็นหนทางสู่การเข้าเรียนในสถานศึกษานั้น ๆ
- จ. ระบบโควต้าหรือระบบสัดส่วน ที่ให้นักเรียน นักศึกษาส่วนหนึ่งที่เป็นบุตรหลานได้เข้าไปเรียนโดยอาศัยระบบโควต้า แต่บางครั้งระบบโควตาก็เป็นประโยชน์ ในลักษณะการให้โควต้าแก่นักเรียนในท้องถิ่น ชนบท หรือผู้ที่เรียนดีแต่ขาดปัจจัยการศึกษา ซึ่งทำให้คนจนหรือคนที่อยู่ชนบทได้มีโอกาสเข้าเรียนในสถาบันที่ดีมีมาตรฐาน

จะเห็นได้ว่า เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาโดยมุ่งความเป็นธรรม ซึ่งมีความสำคัญมากในปัจจุบัน โดยความเป็นธรรมนี้ จะต้องไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา ความเป็นอยู่หรือฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งความเป็นธรรมในด้านการศึกษานี้ ผู้เขียนได้พิจารณาใน 2 ลักษณะ คือ

1. ความต้องการลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน เป็นการลดช่องว่างเพื่อให้การจัดการศึกษาเข้าถึงคนจนหรือผู้ที่อยู่ในชนบทมากที่สุด เพื่อให้ได้รับการศึกษาที่เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกโรงเรียนคนรวย กับ

โรงเรียนคนจน โดยรัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนในการจำแนกแจกจ่ายงบประมาณให้เกิดการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ การพัฒนาครูสายพันธุ์ใหม่ในโรงเรียนชนบทหรือโรงเรียนต่างจังหวัดจำเป็นต้องรีบเร่งพัฒนา เพื่อให้เด็กได้รับการเรียนรู้ที่ดี ไม่ต้องกระจุกตัวกับโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ตัวอย่างเช่น โรงเรียนวัดพิบูลเงิน เป็นโรงเรียนถ่ายโอนการศึกษา ที่อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนได้พัฒนาการเรียนการสอน โดยมีหลักสูตรนานาชาติ Mini English Program (MEP) สอนในโรงเรียน ซึ่งมีการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ เรียนตำราภาษาอังกฤษ คณิต-วิทย์สอนเป็นภาษาอังกฤษและมีการสอนเสริมในวันเสาร์อีกด้วย โดยเริ่มจากชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อน และปี 2558 ก็ขยายไปในระดับประถมศึกษา ทำให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญและได้ส่งบุตรหลานมาเรียนกันมากมาย และที่สำคัญ คือ ไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

2. ความต้องการความเป็นธรรมทางสังคม เป็นการจัดการศึกษารวมถึงการปฏิรูปการศึกษา ในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เช่นเดียวกับ การเพิ่มโอกาสด้านการศึกษาของทุก ๆ คน โดยไม่แบ่งแยก เพศ ศาสนา วัฒนธรรม เชื้อชาติ สีผิว แต่ในขณะนี้ ได้มองถึงการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส เช่น โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่อยู่ห่างไกลทุรกันดาร นอกจากนี้คุณภาพชีวิตของเด็ก ๆ ก็ยังไม่มีมาตรฐานที่ดี อาหาร เสื้อผ้า กระเป๋าหนังสือที่จะไปเรียน ก็ยังขาดแคลน ซึ่งเทียบกับเด็กที่อยู่ในเมืองแล้วคุณภาพจะต่างกันมาก ซึ่งกระทรวงศึกษาหรือภาครัฐคงต้องใส่ใจและให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่อยู่ในโรงเรียนดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

ตัวอย่างของปัญหาในความเป็นธรรมด้านการศึกษาของสังคมไทย ได้ระบุว่า ในแต่ละปีเด็กนักเรียนถูกทอดทิ้งจากระบบการศึกษา 5 แสนคน และ

สูญเสียทางโอกาสทางเศรษฐกิจ 37.5 ล้านล้านบาท หรือ 5 เท่าของ GDP¹² นี่เป็นหลักฐานแสดงว่าระบบการศึกษาไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้เด็กทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นหลักฐานว่าระบบการศึกษาไม่เอื้อต่อเด็กด้อยโอกาส ในที่นี้สาเหตุไม่ได้อยู่ที่การขาดงบประมาณ เพราะงบประมาณด้านการศึกษาสูงถึงร้อยละ 20 ของงบประมาณแผ่นดิน สาเหตุมาจากการเองงบประมาณไปทำในสิ่งที่ไม่ได้เป็นเป้าหมายที่แท้จริง เลยทำให้การศึกษาไทยกระท่อนกระถ่นและขาดการตรวจสอบตัวอย่างของผลจากการวิจัยหาสาเหตุของการหลุดออกไปจากระบบการศึกษาของเด็ก คือ 50,000 คน เป็นเด็กทำผิดกฎหมาย, 30,000 คน ไร้บ้าน, 100,000 คน เป็นแม่่วยทีน, 300,000 คน เป็นเด็กไร้สัญชาติ, เกือบ 3,000,000 คน เป็นเด็กยากจนมาก, 160,000 คน อยู่ในพื้นที่ห่างไกลกันดาร, 1,700,000 คน เป็นเด็กออทิสติก, 250,000 คน เป็นลูกของแรงงานต่างชาติ, 50,000 คน เป็นเด็กติด HIV, 88,730 คน เป็นเด็กกำพร้า ไร้ที่พึ่ง, 10,000 คน เป็นแรงงานเด็ก อายุต่ำกว่า 15 ปี, 25,000 คน เป็นเด็กที่ถูกบังคับให้ค้าประเวณี, 10,000 คนเป็นเด็กติดยาเสพติด

จะเห็นได้ว่าปัญหาเหล่านี้เป็นความจริงของสังคม ซึ่งใน 21st Century Education จึงต้องรีบดำเนินการแก้ไข และสร้างความเป็นธรรมด้านการศึกษาที่เข้าถึงทุกส่วนของสังคมไทยโดยเฉพาะสังคมชนบท และปัญหาซับซ้อนของเมือง

¹²บทความของ ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช “ระบบการศึกษาที่ไม่มีความเป็นธรรม” อ้างในหนังสือพิมพ์ The Nation ฉบับวันที่ 31 สิงหาคม ลงบทบรรณาธิการเรื่อง Alarming figures reveal the extent of exclusion. สืบค้น online จาก <http://www.gotoknow.org/posts/505235> และ <http://www.nationmultimedia.com/opinion/Alarming-figures-reveal-the-extent-of-exclusion-30189410.html>

การสร้างความเป็นธรรมด้านการศึกษา จึงเป็นการปฏิรูปการศึกษาที่เกิดจากการเรียกร้องในการรับรองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวางรากฐานความรู้และความคิดของพลเมือง ดังนั้นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเชิงอุดมคติด้านความเป็นธรรมจะต้องถูกถอดออกมาเป็นเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายหลัก ของการปฏิรูปการศึกษา รวมถึงการพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครอบคลุมทุกด้าน

บทวิเคราะห์

การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาในหลายยุคหลายสมัย ได้เห็นพัฒนาการมาอย่างยาวนานและบางยุคสมัยก็ไม่สามารถพัฒนาได้เนื่องจากมีปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือการปกครองอยู่เนื่อง ๆ บางสมัยผู้นำให้ความสำคัญกับการศึกษาทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างรวดเร็ว พอมาถึงปัจจุบัน ศตวรรษที่ 21 ได้เป็นยุคของการแข่งขันด้านเศรษฐกิจที่ใช้การศึกษาเป็นฐานที่พึงประสงค์ของประเทศ โดยต้องพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ด้วย ทั้งด้านหลักสูตร ภาษาและความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาตามกรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561) จึงเน้นในเรื่อง อย่างที่ 1 การมุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการควบคู่กับความเสมอภาคด้านการศึกษา โดยต้องพัฒนาคนเก่ง เพิ่มสมรรถนะความรู้ความสามารถ เพื่อให้คนเหล่านี้ได้ใช้ความรู้ในการพัฒนาประเทศ และต้องสร้างความเสมอภาคให้กับสังคมด้านการศึกษาด้วย โดยเฉพาะในเขตชนบทเป็นสำคัญ

อย่างที 2. ต้องมุ่งเน้นความเป็นธรรมด้านการศึกษา โดยลดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย ให้คนจนได้มีโอกาสด้านการศึกษามากขึ้น พัฒนาให้เป็นคนที่มีความรู้มากขึ้นและไม่เป็นปัญหาของสังคม โดยต้องสร้างความเป็นธรรมทางสังคมให้กับพวกเขาเหล่านั้นด้วย ซึ่งตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ได้ดำเนินการถูกทางแล้ว แต่สิ่งที่เป็นปัญหา คือ การนำไปปฏิบัติและความรู้ความเข้าใจของผู้กำหนดนโยบาย คือ คณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนผู้บริหารของกระทรวงฯ ที่จะต้องนำไปปฏิบัติ ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากการปรับเปลี่ยนรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการบ่อยครั้งและนโยบายมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งไม่ได้สะท้อนถึงทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศในระยะยาวแต่อย่างใด และดูเหมือนว่าการใช้งบประมาณด้านการศึกษา ซึ่งเป็นงบฯ 20% ของ GDP จะไม่คุ้มค่ากับผลที่เกิดขึ้นอย่างที่คาดหวังไว้

ดังนั้น เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาของไทย ควรที่จะเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ (Excellence) มาก่อนความเสมอภาคทางการศึกษา (Equality) เพื่อการพัฒนาให้ทัน 21st Century และรองรับ AEC และสร้างสมรรถนะสู่มาตรฐานระดับโลก หรือเน้นความเสมอภาคทางการศึกษามาก่อนความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อให้เด็กไทยพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานด้านการศึกษาให้เท่าเทียมกันระหว่างเมืองและชนบท

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. (2517). รายงานเรื่อง “การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม”. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (2550, 24 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 15.

วิทยากร เชียงกุล. (2545). ปฏิรูปการศึกษาอย่างไร. วารสารมิตรครู. ปักษ์แรก กุมภาพันธ์ หน้า 16-18.

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2554). สมเด็จพระปิยมหาราชกับการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์คำ.

สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน. (2553). บทความทางวิชาการ “ปฏิรูปการศึกษา 10 ปีอดีต - 10 ปีอนาคต” คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. มติชน ฉบับวันที่ 5 เม.ย. 2553

138 อัญญรัตน์ นาเมือง (2553) บทความ “การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย” Princess of Nardhiwas University Journal. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2553.

บทความของ ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช “ระบบการศึกษาที่ไม่มีความเป็นธรรม” อ้างในหนังสือพิมพ์ The Nation ฉบับวันที่ 31 สิงหาคม ลงบทบรรณาธิการเรื่อง **Alarming figures reveal the extent of exclusion**. สืบค้น online จาก <http://www.gotoknow.org/posts/505235> และ <http://www.nationmultimedia.com/opinion/Alarming-figures-reveal-the-extent-of-exclusion-30189410.html>

กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา สืบค้นจาก <http://www.studentloan.or.th/list.php?cid=1468> สืบค้นจาก <http://www.ipst.ac.th>